

A hűség csapdája

Dickens romantikus objektivitással azt állította a »Pickwick Klub« első lapjain, hogy a regényt nem ő tallálta ki, hanem a klubtagok leveleiből, jelentéseiből s jegyzőkönyveiből merítette. Most a »Pickwick Klub« című film pedig Dickens nagy művére való hivatkozással, kegyeletteljes képpel indul. Az összecsengés nagyon finom. Dickens ezen az alapon írhatott egy szerteágazó, teljesen megkomponálatlan, részletekbe vesző, hely-helyt feltűnő, mégis nagyszerű, bővérű humorral áradó, csupa-ember regényt, Noel Langley angol rendező pedig írhatta és rendezhette egy teljesen filmszerűtlen, vontatott, de a regény szellemének, figuráinak, korrajzának s mondani valójának mégis tökéletesen megfelelő filmet. Akár azt is mondhatnánk, hogy az alma nem esik messze a fájától. Csak hogy Dickens regénye a maga korának világsikere volt s nagyjából az maradt ma is, a film viszont minden említett regényhű érdemei, a színészek remek játékaiban rejlt értékei, a rendezés árnyaltságai és biztossága ellenére sem az, nem világsiker, még csak nem is igazán jó film.

Mentségére szolgáljon — amennyiben szolgálhat —, hogy nem is akar az lenni. Az első kockák regény ős-kiadást mutató s írójáról pátoszszal szóló pillanataitól kezdve érezzük a rendező számítását: a Pickwick Klub minden an-

gol iskolában kötelező olvasmány, tehát egyetlen fordullattal sem lephetem meg a nézőmet. Ami újat, érdekeset, többet adhatok, az csak a jellemek, a kor és a miliő maradéktalanul dickens filmrealitása lehet. Emepunitán cél jó megvalósítása irodalmári tiszteltünket feltétlenül kívívija, de mint a film nézői kielégítetlenek maradunk.

Éppen ezért fel kell tennünk egy önként kínálkozó kérdést. Érdeemes volt-e ennyire hűnek lenni az alapműhöz? Vajon az e az újraalkotó elsőrendű kötelessége, hogy alkotása a vásznon is regény maradjon, vagy pedig az, hogy film legyen? Véleményünk kegyeltséért, mégis kimondjuk: az utóbbi. Bármilyen nagy, klasszikus és örökbecsű alkotást filmesít is meg valaki, elsőrendű művész kötelessége még az

eredetitől való bizonyos eltérések árán is az, hogy jó, épkezláb filmet készítsen, márcsak azért is, mert az új műfaj nyelvén csak így érheti el, közelítheti meg az eredeti mű hatását, mondanivalóját. Dickens regénye jó olvasmány, a film vontatott, zavaros és hatástalan. Olvasáskor állandó mosolyállásban van a szája, nézésekor ritkán kacagunk. A vásznon a jó film ér el kellő hatást és nem a hű képregény.

Maga az irodalomtörténész is emelhet kifogást, mert hová lett a filmből a regény romantikája? Vagy miért érezzük, hogy előkelőbbek lettek Dickens óta az angolok; hol marad a regény bővérű mépiessége? És megannyi ilyen kérdést lehet még feltenni, mindegy csak bizonyítva, hogy a hűség követelésének amúgy sem lehet maradéktalanul megfelelni. Mire jó hát a görcsös ragaszkodás, nem sokkal helyénvalóbb-e merészen belevésni a regény tömbjébe, átélni újra s megálmodni filmre. Dickens kevésbé unalmasan írta volna meg a »Pickwick Klub« című filmet.

A film ifjú művészet, sok tennivalója akad még nagy irodalmi alkotások átültetése körül is. Az irodalom évezredek tekintélye, súlya könnyen megkötheti a kezét. Úgy véljük, nem érdektelen egy éppen ilyen példa kapcsán öntörvényeire és kényszerű priviligiumaira figyelmeztetni.

CSURKA ISTVÁN

Ez a zölde szemű 18 éves fiatal amerikai lány, Millie Perkins, — az Anna Frank naplójából készített filmnek lesz a főszereplője. A filmbéli Anna Frankot 10 224 jelentkezőből választották